

Otel Yöneticilerinin Rekreasyon Kavramına İlişkin Bilişsel Yapılarının Kelime İlişkilendirme Testi ile Belirlenmesi (Determining the Cognitive Structures of Hotel Managers Relating to the Concept of Recreation by Word Association Test)

* Özgür YAYLA^a , Gözde Seval ERGÜN^b

^a Akdeniz University, Manavgat Tourism Faculty, Department of Recreation Management, Antalya/Turkey

^b Akdeniz University, Manavgat Tourism Faculty, Department of Tourism Management, Antalya/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi:27.10.2020

Kabul Tarihi:07.12.2020

Anahtar Kelimeler

Turizm

Rekreasyon

Kelime ilişkilendirme testi

Otel

Öz

Bu araştırma otel yöneticilerin rekreasyon kavramına yönelik bilişsel yapılarının belirlenmesi amacıyla yürütülmüştür. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda, Manavgat/Side destinasyonunda dört ve beş yıldızlı toplamda 43 otel genel müdürü ile görüşülmüş ve rekreasyon kavramına yönelik bilişsel yapılarının tespit edilmesi amacıyla Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) uygulanmıştır. Çalışma verileri MAXQDA paket programı aracılığı ile analiz edilmiş, yöneticilerin vermiş oldukları yanıtlara ilişkin kelime bulutu ve kavram haritası oluşturulmuştur. Çalışma sonucunda yöneticilerin rekreasyonu en fazla zaman, aktivite, fiziksel, animasyon, spor, eğlence, kamp, dinlenme, huzur ve gezi kelimeleri ile ilişkilendirdikleri görülmüştür. Ayrıca yöneticilerin büyük çoğunluğunun rekreasyon kavramına yönelik yüzeysel düzeyde bilimsel bilgi içeren cümleler oluşturdukları tespit edilmiştir.

Keywords

Tourism

Recreation

Word association test

Hotel

Abstract

This research was carried out to determine the cognitive structures of hotel managers regarding the concept of recreation. Qualitative research method was used in the research. In this context, 43 general managers of four and five-star hotels in Manavgat / Side were interviewed and the Word Association Test (KIT) was applied to determine the cognitive structures for the concept of recreation. The study data were analyzed using the MAXQDA package program, and a word cloud and concept map regarding the responses of the managers were created. As a result of the study, it was seen that the managers mostly associate recreation with the words time, activity, physical, animation, sports, entertainment, camping, rest, peace and travel. In addition, it was determined that the majority of the managers formed sentences containing scientific information at a superficial level regarding the concept of recreation.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: ozguryayla@akdeniz.edu.tr (Ö. Yayla)

DOI: 10.21325/jotags.2020.751

GİRİŞ

Dünya Turizm Örgütü verilerine göre 2019 yılında 1.46 milyar turistin eğlenme, dinlenme ve iş amaçlı seyahat ettikleri bilinmektedir. Ayrıca bu hareketlilik tüm turistik destinasyonlar için toplamda 1.48 trilyon dolarlık bir pasta oluşturmaktadır (UNWTO, 2020). Veriler incelendiğinde, ülkede oluşturduğu ekonomik kalkınma ve istihdam gibi parametrelerden dolayı turizmin, tüm ülkeler için hayati önem taşıdığı söylenebilir. Bu bağlamda, ülkeler turizm politikalarını, rekabet avantajı elde edebilmek adına daha nitelikli hizmetler sunma ve değer oluşturma üzerine kurgulamaktadır (Rihova, Buhalis, Motial & Gouthro, 2014).

Turizm destinasyonlarında hizmet gösteren işletmeleri diğerlerinden ayıran birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler arasında, çevreci uygulamalar (Özkoç, Arslan, Kendir ve Erdoğan, 2019), tanıtım (Leung, Lyu ve Bai, 2019; Yoon, Kim ve Fu, 2020), hizmet kalitesi (Martin-Cejas, 2006) ve ürün çeşitlendirme (Yang, Cao ve Yang, 2017) ilk akla gelenler olarak belirtilebilir. Rekabeti etkileyen faktörlerden biri şüphesiz ki, sürekli olarak değişen trendi izleyen ve buna uygun kararlar alan otel yöneticileridir. Öyle ki, yöneticilerin turizm sektörüne yönelik bilgi ve tecrübesi, uygun personeli işe alma ve müşteri memnuniyeti açısından önem arz etmektedir (Kendir, Arslan & Özçelik Bozkurt, 2018). Örneğin De Pelsmacker, van Tilburg ve Holthof, (2018) otel işletmesinin başarıya ulaşmasının ancak işletme yöneticilerince müşteri ihtiyaçlarını kapsamlı bir şekilde anlamaları ve cevap vermeleri ile mümkün olduğunu iddia etmektedir. Bir başka çalışmada Stanseke ve Hansen (2014), işletme yöneticilerince rekreasyonel aktivitelerin yönetilmesinin, uygun peyzaj alanların tasarımında etkili olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda rekreasyon faaliyetlerinin etkili bir şekilde yürütülmesi müşterilerin deneyim kaliteleri açısından önemlidir (Manning, 2011). Bu noktada, literatürün ulaştığı bulgular, yöneticilerin otelin faaliyetlerini yönetmek için teknik ve bilgi yeterliliğine sahip olması gerektiğine işaret etmektedir (Magnini & Honeycutt, 2003).

Literatür incelendiğinde kişilerin bilişsel yapılarının belirlenmesinde sıklıkla tercih edilen yöntemlerden birisinin kelime ilişkilendirme testi olduğu görülmektedir. Ayrıca, rekreasyon kavramı Amerika ve Avrupa'da uzun yıllardır önemini korumasına rağmen Türkiye turizminde son yıllarda önemi üzerinde tartışılmaya başlanmıştır. Bununla birlikte, Altınay Özdemir (2018) turizm programında öğrenim gören öğrencilerin rekreasyon kavramına yönelik bilişsel algılarını belirlemeye yönelik yaptığı çalışmada söz konusu kelimenin rekreasyon kavramına göre daha kapsamlı bir bilişsel algıyı ifade ettiğini tespit etmiştir. Diğer taraftan turizm sektörü çalışanlarının (Keskin ve Örgün, 2015) ve öğrencilerin (Keskin, Örgün ve Akbulut, 2017; Doğan, Güngör ve Güngör, 2018; Coşkun ve Doğan, 2019) bilgi düzeylerini kelime ilişkilendirme testi ile ölçen çalışmalar olmasına rağmen otel işletmesi yöneticilerinin rekreasyon kavramına yönelik bilişsel düzeyleri hala belirsizliğini korumaktadır. Bu problemden hareketle, çalışmada otel yöneticilerinin rekreasyon kavramına ilişkin algılarının belirlenebilmesi amacıyla kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır.

Rekreasyon Kavramı

En geniş tanımı ile rekreasyon, bireylerin çalışma dışı zamanlarında eğlence ve tatmin dürtüleri ile gönüllü olarak aktivitelere katılımı şeklinde tanımlanabilir (Sağcan, 1986). Rekreasyon kavramı Latince 'yenilenme' anlamını taşıyan 'recreatio' kelimesinden türetilmiştir (Hacıoğlu vd., 2017, s.27). Türetildiği anlam açısından insanın kendini yenilemesi ve dinlenme olarak düşünülmektedir. Rekreasyon kavramının tarihi incelendiğinde İngiltere ve Amerika'da 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarında kitaplarda yer edinmiştir (Torkildsen, 1983, s.64).

Rekreasyon kavramına yönelik ilk tanımlamalar bireyleri yalnızca iş için yenileyen bir aktivite olarak ele almıştır. Kimi tanımlamalarda rekreasyon yenilenme olarak kimi tanımlamalarda ise bir faaliyet biçimi olarak belirtilmektedir (Torkildsen, 1983, s.64). Örneğin sosyoloji sözlüğü rekreasyonu ‘kişinin çalışma dışı zamanlarında izlenen, bireysel veya kolektif, özgür ve keyifli olan, gönüllü yapılan herhangi bir faaliyet’ olarak tanımlamaktadır. Hutchinson (1949), sosyal kabul teorisi kapsamında bir tanım yaparak; rekreasyonu, ‘aktiviteye gönüllü olarak katılan bireye eş zamanlı doğal tatmin sağlayan, değerli ve sosyal olarak kabul edilebilir bir boş zaman deneyimi’ şeklinde açıklamıştır. Butler (1959), rekreasyon kavramını zorunlu işler dışında farklı bir deneyim elde etmek amacıyla yapılan boş zaman faaliyetleri olarak belirtmektedir. Karaküçük (2008) ise rekreasyonu birtakım fiziki, sosyal ve duygusal davranışları kazanabilmek amacıyla yapılan boş zaman etkinlikleri ya da deneyimleri şeklinde tanımlayarak rekreasyonun eğitici rolüne vurgu yapmıştır. Yapılan tanımlamalar ışığında rekreasyonun boş zamana bağlı olduğu ve sadece çalışma zamanı dışında yapılan faaliyetler olduğunu söylemek mümkündür.

Diğer taraftan tüm boş zamanlarda yapılan etkinlikleri rekreasyon faaliyeti olarak değerlendirmek doğru değildir (Karaküçük, 2008). İbrahim (1997) bir eylemin rekreasyon faaliyeti olarak değerlendirebilmesi için boş zamanda değerlendirilen söz konusu eylemlerin toplumsal yapı ile uyumlu olması gerekliliğini savunmaktadır. Bu düşünce boş zamanın faydalı ve makul ölçülerde kullanılması halinde rekreasyon kavramından söz edilebileceğine işaret etmektedir. Sigara, kumar gibi bireysel ya da toplumsal açıdan yararı bulunmayan eylemler rekreasyon kapsamına girmemektedir (İskender & Güçer, 2018). Bu tür davranışları ya da yönelimleri atipik boş zaman davranışı olarak nitelendirmek mümkündür (Karaküçük, 2008).

Rekreasyon kavramı yalnızca bireysel aktiviteler değil aynı zamanda kolektif aktiviteleri de kapsamaktadır. Bu bağlamda yönetsel uygulamalar gerektirdiği söylenebilir. Spor, turizm, etkinlik gibi rekreasyonel organizasyonlarında, amaçların belirlenmesi, personel seçimi ve personelin belirtilen amaçlara göre yönlendirilmesi yöneticilerin sorumluluğundadır (Tekin & Zorba, 2001).

Araştırmanın Yöntemi

Sözel akıcılığı ve kelime dağarcığını ölçmek için kullanılan (Ross, Calhoun, Cox, Wenner, Kono ve Pleasant, 2007) KİT (Kelime İlişkilendirme Testi), kavramlar arasındaki bağlantıları ortaya çıkarmayı sağlayan bir tekniktir. KİT, vakaların ve kavramların derinlemesine incelenmesine fayda sağlayan ve son dönemlerde araştırmacılar tarafından sıklıkla tercih edilen bir veri toplama aracı haline gelmiştir (Bahar & Özatlı, 2003; Ekici & Kurt, 2014; Keskin, Örgün & Akbulut, 2017; Altınay Özdemir, 2018). Kelimeleri ilişkilendirmek, bir kişinin kavramları anlamasıyla doğrudan ilgili bir yöntemdir. Ancak, kelime ilişkilendirme sadece kavramların doğru anlaşılıp anlaşılmadığını kontrol etmek için değil, aynı zamanda bilimleri, durumları ve hatta insanları anlamak için de kullanılabilir (Bahar & Özatlı, 2003; Çardak, 2009).

Katılımcı bu yöntemde, kendisine verilen belirli bir zaman aralığında (genellikle 30 sn) herhangi bir konu ile ilgili bir anahtar kavrama yönelik aklına gelen ilk kavramları cevap olarak vermektedir. Bu sayede, anahtar kavramla ilgili uzun dönemli bellekten çıkan sıralı cevabın bilişsel yapıdaki kavramlar arasında bağlantıları ortaya çıkardığı farz edilmektedir (Bahar & Özatlı, 2003).

Araştırmada kelime ilişkilendirme tekniğinin uygulanmasında ekonomik, kolay ve hızlı olması sebebiyle kolayda örnekleme yönteminden faydalanılmıştır (Fırat & Aydın, 2016). Araştırmada kullanılan soru formunun

uygulanabilirliği için Akdeniz Üniversitesi'nden 22.05.2020 tarihli toplantıda 129 karar sayılı etik kurul raporu alınmıştır. Bu doğrultuda katılımcı grubu olarak Antalya/Manavgat bölgesinde faaliyet gösteren dört ve beş yıldızlı otellerin üst yönetimleri seçilmiştir. Araştırma sonunda 2020 yılı üç aylık periyotta (Temmuz, Ağustos ve Eylül) toplamda 43 otel müdürüne ulaşılmıştır. Rekreasyon kavramını üzerine yapılacak olan kelime ilişkilendirme testinin soru formu aşağıdaki şekilde hazırlanmıştır:

1. Rekreasyon :
2. Rekreasyon :
3. Rekreasyon :
4. Rekreasyon :
5. Rekreasyon :
6. Rekreasyon :
7. Rekreasyon :
8. Rekreasyon :
9. Rekreasyon :
10. Rekreasyon :

Rekreasyon kavramını tanımlayan bir cümle yazınız.

Soru formunda anahtar kavram on defa alt alta yazılmış, bu sayede zincirleme cevap riskinin önüne geçilmeye çalışılmıştır (Bahar & Özatlı 2003). Çünkü katılımcının, yazdığı her kavram çağrışımında anahtar kavram yerine bir önceki cevabının aklına getirdiği kelimeleri yazabilme ihtimali bulunmaktadır. Bu durum ise testin amacından sapmasına sebep olmaktadır (Doğan, Yücel & Güngör, 2018). Hazırlanan veri toplama aracı otel yöneticilerine dağıtıldıktan sonra kelime ilişkilendirme testi ve amaçları ile ilgili gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Bazı araştırmacılar kelime ilişkilendirme testinin uygulama aşamasında katılımcıya 60 sn. süre tanınması gerektiğini söylemektedir (Ross vd., 2007). Ancak gerek eğitim bilimlerinde gerekse turizm alanyazınındaki uygulamalar göz önüne alınmış, araştırma kapsamında katılımcılara toplamda 50 sn'lik bir süre tanınmıştır. Uygulamada verilen ilk 30 sn'lik zaman dilimi birçok akademik çalışmada (Bahar ve Özatlı, 2003; Polat, 2013; Keskin ve Örgün, 2015; Keskin, Örgün ve Akbulut, 2017; Altınay Özdemir, 2018) anahtar kavramla ilgili istenen kelime çağırma kısmı için optimum (en uygun) zaman birimi olarak kabul edilmiştir. Bu süre zarfında otel yöneticilerinden anahtar kavramla ilgili akıllarına gelen sözcükleri yazmaları istenmiştir. Anahtar kavramla ilişkilendirilen cevap sadece hatırlama düzeyinde olabildiği gibi aynı zamanda kavramla anlamlı ilişkisi olmayan bir çağrışım ürünü de olabilmektedir. Bu nedenle soru formunun altına kavram ile ilgili bir cümle yazılması da talep edilmiştir. Söz konusu ilgili cümle tek kelimelik bir cevaba göre daha kompleks bir yapıda ve üst seviyede olacaktır. Bu durumun değerlendirme sürecini kavram yanılıgısı içerip içermeme açısından etkileyeceği düşünülmektedir (Ekici & Kurt, 2014). Bu bağlamda, KİT kullanılarak yapılmış çalışmalarda da görüldüğü üzere (Ekici ve Kurt, 2014; Keskin ve Örgün, 2015; Keskin, Örgün ve Akbulut, 2017) katılımcılara 20 sn'lik ek süre verilmiş ve soru formunda

anahtar kavramın altında yer alan ilgili cümle kısmını doldurmaları istenmiştir. Bu sayede otel yöneticilerinin rekreasyon kavramı ile ilgili çağrışımlarını görmenin yanında kurdukları ilişkilerin de anlaşılması sağlanmıştır.

Katılımcılardan teslim alınan cevap kağıtları 1'den 43'e kadar numaralandırılmıştır. Uygulama sonrası elde edilen verilerin analizi MAXQDA 2020 programı aracılığı ile yapılmıştır. Anahtar kavram için verilen cevaplar tek tek tespit edilmiş, bunların kavram yanlılığı ve bilimsel bilgi içerip içermediğini gösteren bir frekans tablosu hazırlanmıştır. Hazırlanan frekans tablosu ile kelime tekrarları referans alınarak kavram haritası ve kelime bulutu oluşturulmuştur.

Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

	Demografik Değişkenler	f	%
Cinsiyet	Erkek	31	72,1
	Kadın	12	27,9
Yaş	35-40	4	9,3
	41-45	16	37,2
	46-50	9	20,9
	51-55	10	23,3
	56 yaş ve üstü	4	9,3
Otelin yıldız sayısı	4 yıldız	16	37,2
	5 yıldız	27	62,8
İşletmedeki hizmet süresi	5 yıl ve daha az	18	41,9
	6-10 yıl	10	23,3
	11-15 yıl	8	18,6
	16 yıl ve üstü	7	16,3
Sektördeki toplam hizmet süresi	10 yıldan az	6	14,0
	11-20 yıl	13	30,2
	21-30 yıl	20	46,5
	31 yıl ve üstü	4	9,3

Otel yöneticilerinin demografik özellikleri incelenmiş ve sonuçları Tablo 1'de gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde katılımcıların % 72'si erkek ve % 28'si kadındır. % 9'u 35-40 yaş aralığında iken, % 37'si 41-45, % 21'i 46-50, % 23'ü 51-55 ve % 9'u 56 yaş ve üstü aralığa sahiptir. İşletmelerin yıldız sayısına göre dağılımlarının ise % 37'sinin 4 yıldız ve % 63'ünün 5 yıldızlı otel işletmesi olduğu görülmektedir. İşletmedeki hizmet süreleri incelendiğinde ise mevcut işletmede yöneticilerin % 42'si 5 yıldan daha az süre, % 23'ü 6-10 yıl, % 19'u 11-15 yıl ve % 16'sı 16 yıl ve daha üstü süredir hizmet vermektedir. Ayrıca yöneticilerin % 14'ü 10 yıldan az, % 30'u 11-20 yıl, % 47'si 21-30 yıl ve % 9'u 31 yıl ve üstü süredir turizm sektöründe çalışmaktadır.

Tablo 2. Kelime İlişkilendirme Testi Sonuçları

Kelime İlişkilendirme Testi Sonuçları										
	K-1	K-2	K-3	K-4	K-5	K-6	K-7	K-8	K-9	K-10
Toplam katılımcı	43	43	43	43	43	43	43	43	43	43
Cevaplama durumu	43	43	43	42	39	39	39	37	35	32
Boş	-	-	-	1	4	4	4	6	8	11
Toplam Kelime Sayısı: 392										

K: Kelime

Otel işletme yöneticilerinin kelime ilişkilendirme testine yönelik vermiş olduğu yanıtların dağılımları Tablo 2’de yer almaktadır. Sonuçlara göre araştırmaya katılan 43 otel yöneticisinin tamamı 3 kelimeyi sorunsuz şekilde yanıtladıkları tespit edilmiştir. Yöneticilerden bir tanesi 4 kelime üretirken 39 yöneticinin rekreasyon kavramına yönelik 7 farklı kelime yazdıkları görülmektedir. Bununla birlikte, araştırma formunda yazmaları istenen 10 farklı kelimenin tamamını oluşturabilen yöneticilerin sayısının ise 32 olduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak yöneticilerden rekreasyon kavramına yönelik 102 farklı kelime olmak üzere toplamda 392 adet kelime elde edilmiştir. Yöneticilerin en fazla tekrar ettikleri 10 kelime; zaman (f=33), aktivite (f=32), fiziksel (f=21), animasyon (f=20), spor (f=20), eğlence (f=19), kamp (f=18), dinlenme (f=16), huzur (f=14) ve gezi (f=12) olarak belirlenmiştir. Otel yöneticilerinin rekreasyon kavramı ile ilişki kurdukları kelimeler, frekans değerleri dikkate alınarak oluşturulmuştur. Kelime bulutu görseli Şekil 1’de görülmektedir.

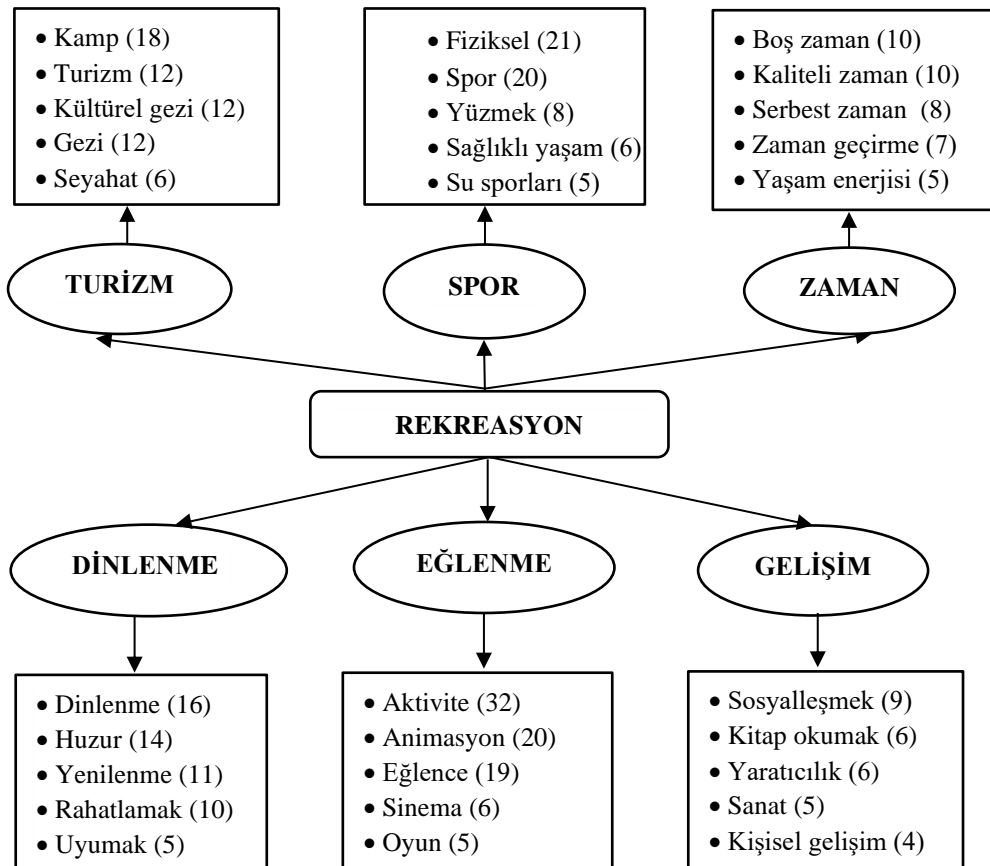
Şekil 1. Otel Yöneticilerinin Rekreasyon Kavramına Yönelik İlişki Kurdukları Kelimelerin Frekanslarına Göre Kelime Bulutu Görseli

Rekreasyon kavramına yönelik verilen yanıtlar incelendiğinde, oluşturulan kelimeler tekrar sıklıklarına göre tematik olarak 6 kategoride toplanmıştır. Tribe (2011) turistik rekreasyonu destinasyon bölgesine seyahat, konaklama ve destinasyonda gerçekleştirilen etkinlikler olarak tanımlamaktadır. Ayrıca, otel yöneticilerinin rekreasyonu sıklıkla

seyahat ve gezi kavramları ile ilişkilendirmelerinden dolayı ilk gruba ‘turizm’ ismi verilmiştir. Bu kategoride kamp, turizm, kültürel gezi, gezi ve seyahat kavramları en sık tekrar edilen 5 ifadeyi oluşturmaktadır. Bentley, Page ve Laird (2001) rekreasyonun spor ile olan yakın ilişkisinden bahsetmektedir. Bununla birlikte yöneticilerin vermiş olduğu yanıtların içeriği göz önüne alınarak ikinci kategoriye ‘spor’ ismi verilmiştir. Bu kapsamda fiziksel, spor, yüzme, sağlıklı yaşam ve su sporları yöneticilerin ilgili kategoride en fazla tekrar ettikleri kelimeleri oluşturmaktadır.

İnsanoğlunun yaradılışından bu yana büyük önem taşıyan zaman kavramının (Karaküçük, 2008) her sektörde olduğu gibi turizm sektöründe de değeri büyüktür. Zira, turizm faaliyetleri büyük oranda insanların çalışma zamanlarından arda kalan sürelerde gerçekleşmektedir. Rekreasyon kavramının da buna paralel olarak bireylerin boş zamanlarında yaptıkları faaliyetler olarak düşünüldüğünde turizm ve rekreasyonun zaman kavramı ile yakın ilişkisi göze çarpmaktadır. Bu noktadan hareketle yöneticilerin vermiş oldukları yanıtların tekrar dereceleri değerlendirilerek üçüncü gruba ‘zaman’ ismi verilmiştir. Bu grupta ise, boş zaman, kaliteli zaman, serbest zaman, zaman geçirme ve yaşam enerjisi en fazla tekrar eden kelimeleri oluşturmaktadır.

Rekreasyon boş zamanları verimli şekilde değerlendirme etkinliklerini tanımlamaktadır (Meyer, 1969). Boş zamanın ise dinlenme, eğlenme ve gelişim olmak üzere 3 temel fonksiyonu bulunmaktadır (Karaküçük, 2008). Bu kapsamda yöneticilerin vermiş oldukları yanıtların tekrar sıklıkları göz önünde bulundurulmuş, dördüncü, beşinci ve altıncı kategorilere sırasıyla ‘dinlenme’, ‘eğlenme’ ve ‘gelişim’ isimleri verilmiştir. Dinlenme kategorisinde, dinlenme, huzur, yenilenme, rahatlama ve uyumak kelimelerinin en fazla tekrar eden kelimeler olduğu tespit edilmiştir. Eğlenme kategorisinde, eğlence, animasyon, aktivite, sinema ve oyun kelimeleri en fazla tercih edilen kelimeleri oluştururken bu durum gelişim kategorisinde sosyalleşme, kitap okuma, yaratıcılık, sanat ve kişisel gelişim olarak ifade edilmiştir. Söz konusu kategoriler ve kelimelerden oluşturulan kavram haritası Şekil 2’de yer almaktadır.

Şekil 2. Kelime İlişkilendirme Testi Sonuçlarına Göre Oluşturulan Kavram Haritası

Tablo 3. İşletme Yöneticilerinin Anahtar Kavrama Yönelik Kurdukları Cümlelerin Dağılımı

Anahtar kavram	Bilimsel Bilgi İçeren Cümle Sayısı	Bilimsel Olmayan veya Yüzeysel Bilgi İçeren Cümle Sayısı	Kavram Yanılgısı İçeren Cümle Sayısı
Rekreasyon	12	22	9

Otel yöneticileri tarafından oluşturması istenilen 10 farklı kelimenin haricinde bir adet rekreasyon kavramını tanımlayan cümle kurmaları istenmiş ve oluşturulan cümlelerin mahiyetlerine göre dağılımları Tablo 3'te sunulmuştur. Tabloda bilimsel bilgi içeren cümle kurabilen yönetici sayısı 12 iken, bilimsel olmayan ya da yüzeysel bilgi içeren cümle kuran yönetici 22 tanedir. Ayrıca 9 yöneticinin rekreasyon kavramına yönelik kavram yanılgısı içeren cümle oluşturdukları tespit edilmiştir. Kelime ilişkilendirme testinden elde edilen cümle örnekleri Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Kelime İlişkilendirme Testinde Elde Edilen İlgili Cümlelere Yönelik Örnekler

Rekreasyon:	
<i>Bilimsel Bilgi İçeren Cümle Örnekleri:</i>	
K38:	Kazanç amacı gütmeyen etkinliğe dayalı eğlence ve aktiviteler bütünüdür
K42:	Bireylerin iş yaşamı ve özel hayatlarında boş vakitlerini verimli bir şekilde değerlendirmesi.
K20:	İnsanların iş ve çevre hayatının yorucu ve olumsuz etkilerini psikolojik olarak üzerlerinden atması amacıyla gerçekleştirdikleri sosyolojik ve psikolojik faaliyetler bütünüdür.
K32:	Kuralları olmayan, kâr amacı gütmeyen, eğlence amaçlı, sosyalleşmek ve sağlık için yapılan aktivitelerin toplamıdır.
<i>Bilimsel Olmayan veya Yüzeysel Bilgi İçeren Cümle Örnekleri:</i>	
K6:	Hayatını canlandırma ve yenilenme
K2:	Ailemle beraber Alanya Kalesi ve Damlataş Mağarası'nı gezmeye gideceğim
K11:	Personelimle birlikte topluca raftinge gidiyoruz
K21:	Deşarj olmak.
<i>Kavram Yanılgısı İçeren Cümle Örnekleri:</i>	
K19:	İnsanın hayatındaki önemli anlar.
K34:	Kurallar olmadan yapılan fiziksel aktiviteler
K5:	Gerçekte bir şekilde var olan soyut veya somut bir varlığı daha değişik, daha kullanışlı ve daha iyi bir şekilde hayata geçirmek olarak tanımlanabilir.
K35:	Yapılmayan şeyleri yaparak mutlu olmak

K: Katılımcı

Sonuç ve Öneriler

Rekreasyon kavramı yıllar itibarıyla artan oranda dikkat çekmeye başlamış, buna bağlı olarak da kavramla ve içeriğiyle ilgili farklı tanımlamalar ortaya atılmıştır. Multidisipliner bir yapıya sahip olması ve birçok alanı ilgilendirmesi açısından rekreasyon, dünya genelinde üzerinde çok konuşulan bir kavram haline gelmiştir. Türkiye'de yapılan akademik çalışmaların artmasının yanında turizm fakültelerinde bölüm olarak okutulmaya başlaması ve bölüm doluluk oranlarının yüksek olması da rekreasyon yönetiminin popülerliğini ortaya koymaktadır. Bu gelişime rağmen zihinlerde kavramla ilgili netlik bulunmamaktadır. Bu çalışma rekreasyon yönetiminin uygulayıcılarından biri olan otellerin yöneticilerine kavramın neyi çağrıştırdığını ve bu sayede bilişsel yapılarındaki bağlantıları tespit edebilmeyi amaçlamaktadır.

Araştırma kapsamında Antalya/Manavgat bölgesinde yer alan dört ve beş yıldızlı otellerin üst yönetimlerine ulaşılmaya çalışılmış ve bu doğrultuda 43 otel müdürü ile irtibata geçilmiştir. İletişim kurulan otel yöneticilerinden hazırlanan soru formlarında yer alan kelime ilişkilendirme testini cevaplandırmaları istenmiştir. Kelime ilişkilendirme testine konu olan anahtar kavram rekreasyon olarak belirlenmiş ve katılımcılara rekreasyonun kendileri için ne ifade ettiği sorulmuştur. Araştırmanın ilk bölümünde her bir katılımcıdan kavrama ilişkin cevap

olarak 10 adet sıralı kelime yazması talep edilmiştir. Uygulama sonucunda toplamda 392 adet kelime elde edilmiştir. Bununla beraber cevap kâğıtlarında toplamda 38 kelime kadar boş bırakılan alan tespit edilmiştir. İkinci kısımda ise, cevaplayıcılardan anahtar kavramla ilgili tanımlayıcı bir cümle yazmaları istenmiştir. Otel yöneticilerinin anahtar kavrama yönelik kurdukları cümlelerin dağılımına bakıldığında, bilimsel bilgi içeren cümle sayısının 12, bilimsel olmayan (yüzeysel bilgi içeren) cümle sayısının 22, kavram yanlışlığı içeren cümle sayısının ise 9 olduğu görülmüştür. Kavram yanlışlığı içeren cümle sayısının düşük oluşu ve bilimsel ya da yüzeysel bilgi içeren cümle sayısının çoğunlukta oluşu göz önüne alındığında, otel yöneticilerinin kavramla ilgili farkındalık düzeylerinin oldukça iyi olduğu söylenebilir.

Araştırmanın sonucunda elde edilen önemli bulgulardan bir diğeri ise kelime bulutu ve kavram haritasıdır. Anahtar kavrama istinaden verilen cevapların tekrar edilme sıklıklarına bakıldığında kelimeler 6 farklı tema altında kategorileştirilmiştir. Bunlar sırasıyla; turizm, spor, zaman, dinlenme, eğlenme ve gelişim olarak adlandırılmıştır. Turizm teması içerisinde Kamp (18), Turizm (12), Kültürel gezi (12), Gezi (12) ve Seyahat (6) ifadeleri toplanmıştır. Spor teması altında Fiziksel (21), Spor (20), Yüzmek (8), Sağlıklı yaşam (6), Su sporları (5) ifadeleri yer almıştır. Zaman temasının oluşmasında bireylerin rekreasyon kavramını düşündüklerinde boş zamanlarında yaptıkları faaliyetleri akıllarına getirmeleri etkili olmuştur. Bu tema altında da Boş zaman (10), Kaliteli zaman (10), Serbest zaman (8), Zaman geçirme (7) ve Yaşam enerjisi (5) ifadeleri toplanmıştır. Boş zamanın dinlenme, eğlenme ve gelişim olmak üzere 3 temel fonksiyonu bulunduğundan (Karaküçük, 2008) diğer temalar bu üçlü ayrıma göre şekillenmiştir. Dinlenme teması altında Dinlenme (19), Huzur (14), Yenilenme (11), Rahatlamak (10), Uyumak (5) ifadeleri; Eğlence teması altında Aktivite (32), Animasyon (20), Eğlence (19), Sinema (6), Oyun (5) ve son olarak gelişim teması altında Sosyalleşme (9), Kitap okumak (6), Yaratıcılık (6), Sanat (5), Kişisel gelişim (4) ifadeleri yer bulmuştur.

Araştırma konusunu otel yöneticilerinin rekreasyon kavramı ile ilgili bilişsel algı düzeyleri oluşturduğundan katılımcıların sektörde görev alma süreleri de dikkat edilmesi gereken önemli bir noktadır. Bu bağlamda, katılımcıların demografik özelliklerine bakılmış ve % 86'sının sektörde 10 yıl ve üzeri sürelerde hizmet verdiği görülmüştür. Aynı işletmede çalışma sürelerine bakıldığında ise katılımcıların % 34,9'unun 10 yıl ve üzeri sürede işletme değiştirmedeği bilgisine ulaşılmıştır. Buna istinaden katılımcı grubunun sektörde tecrübe sahibi ve istikrarlı bireylerden oluştuğu söylenebilir.

KİT aracılığıyla, rekreasyon kavramının daha iyi kavranmasını, analiz edilmesini ve bilimsel geçerliliğinin ortaya koyulmasını amaçlayan bir başka çalışma, Altınay Özdemir (2018)'in Meslek Yüksekokulunda okuyan Turist Rehberliği ve Aşçılık bölümü öğrencileri üzerinde uyguladığı şekliyle incelenmiştir. Ancak alanyazında, turizmde hizmet eyleminin sacayaklarından biri olan otellerin yönetim departmanlarının, rekreasyon kavramı ile ilgili bilişsel algılarının incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Turizm alanyazınında KİT ile yapılan araştırma sayısı da oldukça kısıtlıdır. Bu nedenle, araştırmanın hem örneklem hem de kullanılan ölçme aracı farklılığı açısından alanyazına katma değer sağlayacağı ve akademisyenlere farklı bir bakış açısı kazandıracağı düşünülmektedir. Kelime ilişkilendirme testinin en güzel yanlarından birisi de kavram yanlışlıklarının tespit edilebilmesi ve konunun yanlış kavranmasının önüne geçebilecek önlemlerin alınmasına olanak vermesidir. Kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla turizm akademisyenlerine yönelik yapılacak benzer çalışmalar ile kavramın ve içeriğinin bilişsel altyapısının daha net ortaya koyulacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Altınay Özdemir, M. (2018). Turizm öğrencilerinin boş zaman ve rekreasyon kavramlarına yönelik bilişsel yaklaşımı: Kelime ilişkilendirme testi, *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 4(1), 219-236.
- Bahar, M., & Özatlı, N. S. (2003). Kelime iletişim test yöntemi ile lise 1. sınıf öğrencilerinin canlıların temel bileşenleri konusundaki bilişsel yapılarının araştırılması, *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5 (2), 75-85.
- Bentley, T. A., Page, S. J., & Laird, I. S. (2001). Accidents in the New Zealand adventure tourism industry. *Safety Science*, 38(1), 31-48. [https://doi.org/10.1016/S09257535\(00\)00053-9](https://doi.org/10.1016/S09257535(00)00053-9)
- Butler, C. G. (1959). *The world of honeybee*. London: Collins.
- Çardak, O. (2009). The determination of the knowledge level of science students on energy flow through a word association test. *Energy Education Science and Technology Part B: Social and Educational Studies*, 1(3), 139-15.
- De Pelsmacker, P. Van Tilburg, S., & Holthof, C. (2018). Dijital marketing stratejies, online reviews and hotel performance, *International Journal of Hospitality Management*, 72, 47-55. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2018.01.003>
- Doğan, S., Yücel, G. M., & Güngör, O. (2018). Turizm meslek yüksekokulu öğrencilerinin sosyal medyaya yönelik bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla incelenmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 5 (1), 166-176.
- Ekici, G., & Kurt, H. (2014). Öğretmen adaylarının “Aids” kavramı konusundaki bilişsel yapıları: Bağımsız kelime ilişkilendirme testi örneği, *TSA*, 18(3), 267-306.
- Fırat, A., & Aydın, A. E. (2016). Hedonik ve faydacı alışveriş davranışı üzerine bir araştırma, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (43), 1840-1846.
- Hutchinson, J. L. (1949). *Principles of recreation*, A. S. Barnes: New York.
- İbrahim, H. (1997). *Atipik boş zaman davranışları*. A.Tümertekin (Ed.), İstanbul: Yapı Kredi Yayıncılık, 10, 181-189.
- İskender, A., & Güçer E. (2018). Boş zamanda sıkılma algısı ile riskli davranışlar arasındaki ilişkinin belirlenmesi: üniversite öğrencileri üzerine bir uygulama, *Turizm Akademik Dergisi*, 5 (1), 86-97.
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon (Boş zamanları değerlendirme)*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kendir, H., Arslan, E., & Özçelik Bozkurt, H. (2018). Devam bağlılığı, presenteeism ve işten ayrılma niyeti arasındaki ilişki: Beş yıldızlı otel işletmelerinde bir araştırma, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10 (4), 1029-1046. <https://doi.org/10.20491/isarder.2018.561>
- Keskin, E., & Örgün, E. (2015). Kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla sürdürülebilir turizm olgusunun kavramsal analizi: Ürgüp Örneği, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 3 (1), 30-40.

- Keskin, E., Örgün, E., & Akbulut, A. B. (2017). Gastronomi kavramının kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla analizi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5 (3), 255-267.
- Leung, X. Y., Lyu, J., & Bai, B. (2019). A fad or future? Examining the effectiveness of virtual reality advertising in hotel industry. *International Journal of Hospitality Management*, 88, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2019.102391>
- Magnini, V. P., & Honeycutt, E. D. (2003). Learning orientation and hotel expatriate manager experience. *International Journal of Hospitality Management*, 22, 267-280. doi:10.1016/S0278-4319(03)00023-9
- Manning, R. E. (2011). *Studies in outdoor recreation: Search and research for satisfaction* (3rd ed.) Corvallis: Oregon State University Press.
- Martin-Cejas, R. R. (2006). Tourism service quality begins at the airport, *Tourism Management*, 27, 874-877. doi:10.1016/j.tourman.2005.05.005
- Meyer, H. D., Brightbill, C. K., & Sessoms, H. D. (1969). *Community recreation*, Prentice-Hall Publisher, 29-34.
- Özkoç, A. G., Arslan, E., Kendir, H., & Erdoğan, T. (2019). Otel işletmelerinde yeşil mutfak kalitesinin (Y-Mutkal) ölçülmesi: Nevşehir ilinde bir araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (3), 2294-2309.
- Polat, G. (2013). 9. sınıf öğrencilerinin çevreye ilişkin bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme test tekniği ile tespiti, *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 7(1), 97-120.
- Rihova, I., Buhalis, D., Moital, M., & Gouthro, M. B. (2014). Conceptualising customer-to-customer value co-creation in tourism. *International Journal of Tourism Research*, 17 (4), 356-363. <https://doi.org/10.1002/jtr.1993>
- Ross, T. P., Calhoun, E., Cox, T., Wenner, C., Kono, W., & Pleasant, M. (2007). The reliability and validity of qualitative scores for the Controlled Oral Word Association Test, *Archives of Clinical Neuropsychology*, 22, 475-488.
- Stanseke, M., & Hansen, A. S. (2014). From rhetoric to knowledge based actions – Challenges for outdoor recreation management in Sweden. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 7 (8), 26-34. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jort.2014.09.004>
- Tekin, A., & Zorba, E. (2001). Spor ve rekreasyon organizasyonlarında etkili liderlik. *Atatürk Üniversitesi BESYO, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (2), 28-36.
- Torkildsen, G. (1983). *Leisure and recreation management*. USA: E & FN Spon.
- Tribe, J. (2011). *The economics of recreation, leisure and tourism*. 4th ed. Oxford: Elsevier. https://scholar.google.com/scholar_lookup?hl=en&publication_year=2011&author=J.+Tribe&title=Economics+of+Recreation%2C+Leisure+and+Tourism
- UNWTO (2020). *International tourist arrivals*. <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/wtobarometereng.2020.18.1.6> Erişim tarihi (06.11.2020).
- Yang, Y., Cao, Y., & Yang, L. G. (2017). Product diversification and property performance in the urban lodging market: The relationship and its moderators. *Tourism Management*, 59, 363-375. <http://dx.doi.org/10.1016/j.tourman.2016.08.018>

Yoon, D., Kim, Y. K., & Fu, R. J. C. (2020). How can hotels' green advertising be persuasive to consumers? An information processing perspective. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 45, 511-519. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2020.10.014>

Determining the Cognitive Structures of Hotel Managers Relating to the Concept of Recreation by Word Association Test

Özgür YAYLA

Akdeniz University, Manavgat Tourism Faculty, Antalya /Turkey

Gözde Seval ERGÜN

Akdeniz University, Manavgat Tourism Faculty, Antalya /Turkey

Extensive Summary

Introduction

It can be said that tourism is vital for all countries due to parameters such as economic development and employment. In this context, countries build their tourism policies on providing more qualified services and creating value in order to gain competitive advantage (Rihova, Buhalis, Motial & Gouthro, 2014). One of the factors affecting competition is undoubtedly hotel managers who follow the ever-changing trend and make decisions accordingly. For this reason, the knowledge and experience of managers in the tourism sector is important in terms of recruiting appropriate personnel and customer satisfaction. At this point, the findings of the literature indicate that managers should have technical and knowledge competence to manage the hotel's activities (Magnini & Honeycutt, 2003).

Despite the importance of protecting the concept of recreation for many years in Europe and in America, it has been discussed in recent years on the importance of tourism in Turkey. The first definitions of the concept of recreation considered individuals as an activity that renews only for business. In some definitions, recreation is specified as renewal and in some definitions it is specified as a form of activity (Torkildsen, 1983, p.64). In addition, in the light of other definitions (Hutchinson, 1949; Butler, 1959; Karak Küçük, 2008), it is possible to say that recreation is dependent on leisure time and is only activities performed outside of working time. On the other hand, it is not correct to consider all leisure activities as recreational activities (Karak Küçük, 2008). Because, İbrahim (1997) argues that in order for an action to be evaluated as a recreational activity, the actions considered in free time must be compatible with the social structure. In its broadest definition, recreation can be defined as the voluntary participation of individuals in activities with the motivation of entertainment and satisfaction in their non-working time (Sağcan, 1986).

Methodology

In the study aimed to examine the concept of recreation in depth, word association test, which one of the alternative data collection methods, was used to reveal the cognitive structures of hotel managers related to the concept. It is seen that word association test, which is a qualitative research method used in determining the cognitive structures of individuals and in-depth analysis of cases and concepts, is frequently preferred in the literature (Bahar and Özatlı, 2003; Ekici and Kurt, 2014; Keskin, Örgün and Akbulut, 2017; Altınay Özdemir, 2018). Associating words is a method directly related to one's understanding of concepts. However, word association can be used not only to check whether the concepts are understood correctly, but also to understand sciences, situations and even people (Bahar & Özatlı, 2003; Çardak, 2009).

In this method, the participant responds to the first concepts that come to her mind for a key concept related to any subject in a given time interval (usually 30 seconds). In this way, it is assumed that the sequential response from long-term memory about the key concept reveals the connections between the concepts in the cognitive structure (Bahar & Özatlı, 2003).

In this direction, senior managers of four and five star hotels operating in Antalya / Manavgat region were selected as the participant group in the examination of the concept of recreation. At the end of the research, a total of 43 hotel managers were reached. The answer forms received from the participants are numbered from 1 to 43. The analysis of the data obtained after the application was made through the MAXQDA 2020 program. The answers given for the key concept were determined one by one, and a frequency table was prepared showing whether they contain misconceptions and scientific information. The concept map and word cloud were created by taking the word repetitions as reference with the prepared frequency table.

Findings

According to the results of the study in which the concept of recreation was determined as a key word, it was determined that 43 hotel managers participating in the study wrote a total of 392 words for the key concept. When the responses to the concept of recreation were examined, the words created were grouped thematically in 6 categories according to their frequency of repetitions. The first group was named "tourism" because hotel managers often associate recreation with the concepts of travel. Considering the content of the responses given by the managers (physical activity, sports, swimming, healthy life and water sports), the second category was named 'sports'. The third group was named "time" because of the managers' repetition of words such as leisure, quality time, free time, spending time and life. Recreation defines the activities to evaluate leisure time efficiently (Meyer, 1969). Leisure, on the other hand, has three basic functions: resting, entertainment and development (Karaküçük, 2008). In this context, the frequency of repetition of the responses given by the managers was taken into consideration, and the fourth, fifth and sixth categories were named "resting", "entertainment" and "development", respectively. It has been determined that the words rest, regeneration, peace, relaxation and sleep are the words that repeat the most in the resting category. In the entertainment category, the words entertainment, animation, activity, cinema and game constitute the most preferred words, while this situation is expressed as socialization, reading, creativity, art and personal development in the development category.

Conclusion

Within the scope of the research, it was tried to reach the senior management of four and five star hotels in Antalya / Manavgat region and 43 hotel managers were contacted in this direction. Hotel managers who were contacted were asked to answer the word association test in the questionnaires prepared. The key concept subject to the word association test was determined as recreation, and the participants were asked what recreation mean for them.

As a result of the application, it was seen that a total of 392 words were produced. As a result of the research, a total of 38 words left blank on the answer sheets were determined. In the second part, the respondents were asked to write a descriptive sentence about the key concept. When looking at the distribution of sentences prepared by hotel managers for the key concept, it was seen that the number of sentences containing scientific information was 12, the

number of non-scientific (containing superficial information) was 22, and the number of sentences containing misconceptions was 9.